

Maintirano τη 12 ν.η. Φεβρουαρίου 1922

Αγαπητή μου αδελφούλα Νεφέλη,

Είναι Κυριακή απόγευμα και μόλις έχω μισή ώρα που σηκώθηκα από το κρεβάτι τελείως εξαντλημένος από τους πυρετούς που μαστίζουν τον τόπο αυτή την εποχή. Θα απορήσης και 'σου πώς ενώ ακόμα δεν συνήλθα τέλεια από την άθλια αυτή αρρώστεια, βρήκα τη δύναμη, τη θέληση να πάρω τη πέννα στα κουρασμένα χέρια μου για να σου γράψω αυτό το γράμμα. Κι' όμως δεν υπάρχει λόγος να απορής διότι με τη θέληση όλα κατορθώνονται, άλλως τε εσκέφθηκα ότι μια που περνά αύριο το βαπόρι της Ευρώπης και μπορώ να γράψω στην Ελλάδα γιατί να μην αφιερώσω και δυο γραμμές και στη καλή μου αδελφούλα Νεφέλη που ποτέ της αφ' ότου χωρισθήκαμε δεν κάθισε να μου γράψει μισή κόλλα γράμμα. Αλλά τί απαιτητικός που είμαι και εγώ θα μου πης. «Πώς να σου γράψω αφού δεν με θυμήθηκες καθόλου». Όχι. Πάρε τα διάφορα γράμματα που έστειλα μέχρι σήμερα στη Γεωργία διάβασέ τα όλα στη κατακλείδα και θα δης ότι όλα έχουν και κάποιες γραμμές για σένα. Ενώ αντιθέτως της Γεωργίας δεν αναφέρουν ούτε ένα χαίρε. Αλλά τί μας χρειάζονται αυτές η φλυαρίες; Ας αρχίσουμε λοιπόν το περίφημό μας θέμα το οποίον ωρισμένως θα σε αναγκάση να μου απαντήσης – όπως σου γράφω παραπάνω το ωρολόγι μας προ δέκα λεπτών εσήμανε 4 και κατά τύχη βρισκόμουνα στην πόρτα του μαγαζιού για να απολαύσω το θέαμα των αγρίων περιπατητών και περιπατητριών μας που ως καλοί χριστιανοί που είνε (να μην βασκαθούν όλοι οι χριστιανοί στον εικοστόν αιώνα) γυρίζανε από την εκκλησία τη προτεστάντικη. Μέσα στον άρρυθμο αυτό πηγαινοερχομό των χριστιανών που με τις ιδιόρρυθμες στολές τους και της υποκριτικές φάτσες τους δικαίως επισύρανε τη προσοχή μου, ήρχισα να φιλοσοφώ και να λέγω στον εαυτόν μου: «Τί ψεύτικος που είναι ο κόσμος. Κύτταξε εκεί αυτούς τους ανθρώπους αφού επί μια εβδομάδα κυλισθήκανε στον βόρβορο της ψευτιάς, της κλεψιάς, ληστείας και κάθε παληανθρωπιάς, την Κυριακή σου στολίζονται εξωτερικώς και σου πηγαίνουν στην Εκκλησία για να προσευχηθούν». Το ζήτημα της μεταβάσεως στην Εκκλησία, στον αιώνα μας αυτό της ακολασίας, κατήντησε τόσο γελοίο, ώστε ο καθένας μας πηγαίνει στην Εκκλησία όχι από θρησκευτική ευλάβεια ή άλλον σκοπόν εξυγιάνσεως της ψυχής αλλ' από συνήθεια, από ιδιοτροπία, όπως συνηθίζει να πηγαίνει στο θέατρο όχι διότι θα υπάγη να δη πώς παίζεται το έργο και να θαυμάση στο πρόσωπο του ηθοποιού τον συγγραφέα αλλ' απλώς για να φαίνεται ότι βρίσκεται κι αυτός στο θέατρο. Θυμήθηκα τότε τον αγαπητόν μας Κύριον Φραγκούδη με την καλή του «Μεταρρύθμιση» που η Γεωργία μας είχε τη καλωσύνη να μου στείλη, και είπα αυτός ο άνθρωπος αν και πρέπει να θαυμάζεται και να ευγνωμονήται από τον Ελληνικό λαό για το γιγάντιο έργο της αναγεννήσεως που ανέλαβε σχεδόν μόνος του (διότι όλοι οι πολλοί είνε πια προσβλημένοι από το μικρόβιο του εκφυλισμού) θα αναγκασθή να υποχωρήση 'μπρος στη γενική αυτή

ηθική κατάπτωση η οποία δεν προέρχεται μόνον από τους ολίγους ανθρώπους τους οποίους προσπαθούν να καυτηριάσουν δια του τύπου μερικοί σοφοί, αλλά είναι μια φυσική εξέλιξις του πολιτισμού εις τον οποίον έφθασεν ο άνθρωπος και κατά συνέπειαν ουδεμίά δύναμις θα μπορέση να την σταματήσει ολοκληρωτικώς μεσ' τον αλματικό δρόμο τον οποίον ακολουθεί.

Φυσικά θα χαθή αλλά σιγά σιγά. Αφού λοιπόν το κακό έχει εξαπλωθεί και σ' αυτά τα απώτερα σημεία της αφρικανικής ηπείρου, για να μην πω του νησιού της Μαδαγασκάρης μόνον, σκέψου λοιπόν τι φοβερό αντίκτυπο είχε για την ανθρωπότητα ο ψευδοευρωπαϊκός πολιτισμός. Κατ'εμέ το μόνον με το οποίον θα ήτο δυνατόν να συνεννοούντανε όλες αι κυβερνήσεις των κρατών να συνέλθουν εις Πανοικουμενικόν Συνέδριον και να αποφασίσουν από κοινού για την λήψι περιοριστικών μέτρων κατ'αρχήν και βραδύτερον να σκεφθούν για τη τελεία αναγέννησι της κοινωνίας. Μεμονωμένα μέτρα δεν θα φέρουν μεγάλα αποτελέσματα διότι δεν πρόκειται περί τοπικού νοσήματος αλλά περί επιδημίας μολυντικής η οποία έχει τας ρίζας της σ' όλα τα σημεία των κρατών του κόσμου αλλά που να βρεθή ένας νέος Χριστός για να μαγεύση τον κόσμο με τα θεία λόγια του. Σου βεβαιώ ότι ένας τέτοιος άνθρωπος χειάζεται και περιμένεται για να πιστευθή ότι βρισκόμεθα στη Δευτέρα Παρουσία οπότε όλοι μας, Φραντσέζοι, Εγγλέζοι, Γερμανοί, Ρωμηοί, Τούρκοι, Κινέζοι, Σενεγαλέζοι και όλες τουρλού τουρλού φυλές θα αναγκασθούμε να πιστεύσουμε.

Νομίζω ότι το θέμα αυτό της συζητήσεως δεν ήτανε και άσχημο και είμαι βέβαιος ότι θα μου δώσης και συ τες γνώμες σου. Μην ξεχνάτε οσάκις μου στέλνετε εφημερίδες να ακολουθούν τη σειρά των ημερομηνιών. Για τα πολιτικά δεν σας γράφω ακόμα τίποτε διότι δεν ξέρω τι (Δ) η Κυρά ..... Αδιάκριτος. Εννοείς για πια σου γράφω;

Εγώ ανυπομόνως περιμένω τα γράμματά σας με κάθε ταχυδρομείο – άλλως τε με αυτά παρηγορούμαι και λιγάκι με το μανδολίνο μου. Σεις πως περνάτε τον καιρόν σας; Σήμερα ωρισμένως θα είσασθε σε κανένα νοσοκομείο. Σας ζηλεύω σας ορκίζομαι. Πόσον την ποθώ την ζωή της Ελλάδος. Δεν πειράζει. Ο Θεός είναι μεγάλος. Δεν θα μας αφήση να μουχλιάσουμε εδώ στη ξεραΐλα.

Περιμένω να μου γράψης τι γίνονται ο κ. Μήτσος, ο κ. Κωνσταντίνου και όλους τους γνωστούς μου Αξιωματικούς τους οποίους τυχόν συναντήσατε και στον καθένα των οποίων διαβιβάζετε θερμά συγχαρητήρια μαζί με τους φιλικούς χαιρετισμούς μου. Στην σεβαστή μου οικογένεια του κ. Παναγιώτη, οικογένεια Χαλκοπούλου και Χατζηδήμου τα σέβη μου με την καλή μου θύμηση.

Σε σένα δε τη πιο ειλικρινή αδελφική μου αγάπη.

Οδυσσεύς